การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย
ADJUSTMENT OF CHARACTERS DURING WORLD WAR II IN THAI TELEVISION DRAMAS

ZHANG JIANFANG[1]
จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ[2]
[1]นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
E-mail : 1361808084@qq.com
[2]อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
E-mail : jansuda_chaiprasert@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย จำนวน3 เรื่อง ได้แก่ *สี่แผ่นดินคู่กรรม*และ *แหวนทองเหลือง*

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของตัวละครในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มี 2 ด้านใหญ่ คือ การปรับตัวภายนอก และการปรับตัวภายใน การปรับตัวภายนอก เป็นการปรับตัวด้านที่อยู่อาศัย โดยการสร้างหลุมหลบภัยขึ้นและการย้ายไปอยู่ที่อื่น การแต่งกาย ตัวละครต้องสวมหมวกเวลาออกจากบ้าน และมารยาททางสังคม มีการปรับตัวใช้คำ “สวัสดี” ทักทายเมื่อพบกันหรือจากลากันทุกครั้ง และเลิกกินหมากค้าขายหมาก การปรับตัวภายนอกนี้มีสาเหตุสำคัญคือเพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและการปฏิบัติตนตามนโยบายของรัฐบาล ส่วนการปรับตัวภายใน เป็นการปรับตัวด้านความคิดและจิตใจให้เข้มแข็งพร้อมสู้กับภัยสงครามและความยากลำบากที่เป็นผลอันเนื่องมาจากสงคราม และตัวละครบางกลุ่มยังมีการปรับความคิดจากที่เคยยอมรับชาวญี่ปุ่นเป็นมิตรกลายเป็นความรู้สึกเกลียดและต่อต้าน การปรับตัวภายในนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สำคัญคือการต่อต้านญี่ปุ่นและการเกิดขบวนการเสรีไทย

คำสำคัญ: การปรับตัว, สงครามโลกครั้งที่ 2, ละครโทรทัศน์ไทย

Abstract

This research aimed to analyze three Thai television dramas Si-Phaen-Ding, Kho-Kam, Waen-Thong-Lueang, focusing on the adjustment of characters, representing Thai people living during World War II.

From the study, two aspects of adjustment were found as the following. 1) Physical aspect included constructing bunkers near dwelling places or moving to new shelters; performing

accordingly to the new social manner codes announced by the government wearing hats when being outdoor; saying “Sawasdee” as a greeting and farewell word; and stopping chewing and trading “Mark,” a traditional Thai gum. All these physical adjustments helped the characters maintain their personal safety and be conformists to new practices of the state. 2) Mental aspect covered changing of thoughts and strengthening minds in order to fight against risks and hardness caused by the war. Some characters changed their attitudes toward Japanese people from being friendly to hateful and being against them. These mental adjustments, in some intellectuals, consequently formed up the Free Thai Movement.

Keyword: adjustment, World War II, Thai television drama

บทนำ

ละครแนวอิงประวัติศาสตร์เป็นประเภทหนึ่งของละครโทรทัศน์ เป็นละครที่สร้างจากเรื่องจริงหรือประวัติศาสตร์ สามารถค้นคว้าหาหลักฐานอ้างอิงได้ จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองในอดีต ทำให้เรื่องมีความน่าสนใจและให้ผู้ชมเห็นได้ถึงสังคมอดีตกับสังคมปัจจุบันที่มีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน

สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญทั้งของโลกและประเทศไทย ประเทศไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อปี พ. ศ. 2484 ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 8 เพราะประเทศไทยมีกำลังน้อยกว่าญี่ปุ่นเมื่อญี่ปุ่นบุกประเทศไทยจึงไม่สามารถต่อต้านได้ สงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้สังคมไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงก่อนสงคราม คนไทยเกิดปัญหาขาดแคลนอาหาร การเดินทางไม่สะดวก วัฒนธรรมได้รับอิทธิพลจากชาวต่างชาติ คนไทยต้องระมัดระวังระเบิดของชาวอเมริกาเป็นต้น จึงเป็นช่วงเวลาที่มีความทุกข์ สงครามจึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คนต้องการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตต่อไปได้ในช่วงสงคราม สอดคล้องกับที่ ธันย์ชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542, น. 47) กล่าวว่า สาเหตุของการปรับตัวมาจากตัวเราและสิ่งแวดล้อม ในอันที่จะสนองความต้องการเบื้องต้นที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการทางสังคม

ละครแนวอิงประวัติศาสตร์ที่มีสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นฉากหลังมีการนำเสนอเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และสร้างตัวละครบางคนและเหตุการณ์อื่น ๆ ที่ไม่มีอยู่ในประวัติศาสตร์เพิ่มเติมด้วย เพื่อให้เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจและทำให้ผู้ชมสนุกสนานเพิ่มขึ้นละครโทรทัศน์ไทยที่มีสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นฉากหลังได้ถ่ายทอดการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา วัฒนธรรมไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตนในอดีตผ่านตัวละครทำให้ผู้ชมสนใจและเข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติตนได้มากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของตัวละครพบเพียงเรื่องเดียว คือ งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย NIU LURONG (2562) ได้วิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ในงานวิจัยนี้มีการวิเคราะการปรับตัวของตัวละครหญิงจากละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ แบบย้อนอดีต 5 เรื่องทำให้เราเห็นถึงตัวละครหญิงย้อนอดีตได้ปรับตัวทั้งในการใช้ภาษา การใช้ชีวิตและพฤติกรรมต่าง ๆ อัน

เนื่องมาจากสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและยังให้เห็นถึงความแตกต่างกันในการใช้ชีวิตระหว่างอดีตกับปัจจุบัน แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ ซึ่งจะได้สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่ทำให้ตัวละครต้องปรับตัวในช่วงสงครามเพื่อดำรงชีวิตต่อไปดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาการปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาละครจำนวนทั้งหมด 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง *สี่แผ่นดิน* *คู่กรรม* และ *แหวนทองเหลือง* ซึ่งจะทำให้เข้าใจการปรับตัวของตัวละคร และได้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และเข้าใจประวัติศาสตร์ไทย วิถีชีวิตของคนไทยในอดีตได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ตัวละครใช้ชีวิตอยู่ตั้งแต่ช่วงก่อนสงคราม ระหว่างสงคราม และช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เท่านั้น ได้แก่

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	ออกอากาศ	จำนวนตอน
1	สี่แผ่นดิน	ปี พ.ศ. 2546	169 ตอน
2	คู่กรรม	ปี พ.ศ. 2556	15 ตอน
3	แหวนทองเหลือง	ปี พ.ศ. 2558	28 ตอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์เนื้อหาจากตัวบทละครจากการดูละครโทรทัศน์ (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์กับสังคม ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์และการปรับตัว เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาและรวบรวมละครโทรทัศน์ไทยที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสังคมไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
3. คัดเลือกละครโทรทัศน์ไทยที่มีการดำเนินเรื่องในช่วงก่อนสงคราม ระหว่างสงคราม ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งหมดมี 3 เรื่อง ได้แก่ *สี่แผ่นดิน* *คู่กรรม* และ *แหวนทองเหลือง*
4. วิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย เรื่อง *สี่แผ่นดิน* *คู่กรรม* และ*แหวนทองเหลือง*
5. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย จำนวน 3 เรื่อง *สี่แผ่นดิน* *คู่กรรม* และ*แหวงทองเหลือง* ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาการปรับตัวเฉพาะตัวละครเอกและ

ตัวละครรองเท่านั้นผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สามารถแบ่งเป็น 2 ด้านใหญ่ ได้แก่ การปรับตัวภายนอกและการปรับตัวภายใน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การปรับตัวภายนอกของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

การปรับตัวภายนอก หมายถึง สิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดและสัมผัสได้ การปรับปรุงแก้ไขที่ทำได้ง่ายและใช้เวลาน้อย ในละครโทรทัศน์ไทยที่มีฉากหลังช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตัวละครมีการปรับตัวภายนอกด้านที่อยู่อาศัย ด้านการแต่งกาย และด้านมารยาททางสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การปรับตัวด้านที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัย คือ สถานที่ที่บุคคลในครอบครัวใช้ชีวิตอยู่รวมกันเป็นส่วนใหญ่ การปรับตัวด้านที่อยู่อาศัยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นการปรับเปลี่ยนที่อยู่เพื่อปกป้องตนเองและครอบครัวให้ปลอดภัย ละครโทรทัศน์ไทยที่มีฉากหลังช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตัวละครมีการปรับตัวด้านที่อยู่อาศัย คือ การสร้างหลุมหลบภัย

หลุมหลบภัย เป็น สิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นสำหรับใช้เป็นที่หลบภัยอันตรายในช่วงสงคราม โดยอาจจะใช้หลบภัยชั่วคราว ครั้งแรกที่ชาวอเมริกาส่งเครื่องบินทิ้งระเบิดที่ไทย มีตัวละครได้หลบภัยอันตรายในบ้านหรือออกจากบ้านไปหาท้องร่องที่แห้ง เพราะตอนนั้นตัวละครยังไม่ได้สร้างหลุมหลบภัย แต่หลังจากการโจมตีทางอากาศครั้งแรก ตัวละครจึงสร้างหลุมหลบภัยขึ้น เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราวในระหว่างที่มีการทิ้งระเบิด โดยชนชั้นสูงได้สร้างหลุมหลบภัยส่วนตัวในบ้านตน ส่วนชาวบ้านทั่วไปได้ช่วยกันสร้างหลุมหลบภัยร่วมกันเป็นที่หลบภัยสาธารณะเพราะโครงสร้างของบ้านไม่สามารถรับแรงระเบิดได้และอาจเกิดไฟไหม้ขึ้นได้ การอยู่ภายในบ้านจึงไม่ปลอดภัย ตัวละครจึงต้องปรับตัวด้านที่อยู่อาศัยโดยสร้างหลุมหลบภัยแทนที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราวในช่วงเวลาที่ชาวอเมริกาทิ้งระเบิดในประเทศไทย ดังตัวอย่างในละครโทรทัศน์ *แหวนทองเหลือง* กล่าวถึงดวงใจไปหากฤษฎาสามีเธอที่บ้านเขา แต่ยังไม่ได้เจอคุณกฤษฎาก็ได้ยินเสียงสัญญาณเตือนภัยดังขึ้นแล้วผู้ชายคนหนึ่งที่ชื่อมิ่งเป็นคนใช้ทำงานในบ้านกฤษฎาจึงพาดวงใจไปหลบภัยอันตรายที่หลุมหลบภัยส่วนตัวในบ้านกฤษฎา

เสียง “หวอ” สั้น ๆ ดังขึ้น
มิ่ง :ไป จะยืนอยู่ทำไมละ ตามมา ดวงใจ ระวัง ตามมาเร็ว
ลงไปเลย เร็ว ๆ อิ่มเร็ว ๆ มาหน่อย
บ้าอิ่ม: อ๋อ ๆ ข้ายังไม่อยากจะตาย อ๋อ ๆ เร็ว ๆ ไอ้มิ่งรอข้าด้วย
มิ่ง :เดี๋ยวระเบิดจะลงหรอก เร็ว ๆ
บ้าอิ่ม: เออ รู้แล้วล่ะ ข้าก็กลัวตายเว้ย
มิ่ง: ไป ลงไปเร็ว ๆ
ดวงใจ : ป้า ฉันช่วย ป้า ระวังจ้ะ

(แหวนทองเหลือง 2558 ตอนที่ 18 2/4)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีเสียง “หวอ” สัญญาณเตือนภัยเป็นช่วงสั้น ๆ ดังขึ้นจึงได้แสดงว่ามีเครื่องบินอเมริกากำลังเข้ามาทิ้งระเบิด ดังนั้น เมื่อตัวละครได้ยินเสียง

“หวอ” สัญญาณเตือนภัยดังขึ้น ตัวละครจึงต้องปรับเปลี่ยนที่อยู่เป็นการชั่วคราวโดยไปหลบภัยอันตรายที่หลุมหลบภัยที่สร้างไว้ก่อน เพื่อปกป้องตนเองไม่ให้ตนเองเสียชีวิตในช่วงเวลาที่ชาวอเมริกาทิ้งระเบิดในประเทศไทย

1.2การปรับตัวด้านการแต่งกาย

การแต่งกาย หมายถึง การตกแต่งร่างกายด้วยเสื้อผ้า และเครื่องประดับทุกอย่างตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า เช่น การสวมหมวก การสวมเสื้อผ้านุ่งผ้าถุงเนื่องจากชาวต่างชาติเข้ามาประเทศไทย สังคมไทยได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติ รัฐบาลไทยได้ออกประกาศเรื่องการแต่งกาย เช่น ผู้หญิงต้องเลิกนุ่งโจงกระเบนไปสวมผ้าถุง และประชาชนไทยทุกคนต้องสวมหมวกเวลาออกจากบ้าน ดังนั้น ตัวละครจึงต้องปรับตัวด้านการแต่งกายในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) เสื้อผ้า

เสื้อผ้า เป็นสิ่งที่ตัวละครใส่เพื่อปกป้องร่างกายจากสภาพแวดล้อม เพื่อความปลอดภัย และความสุภาพ เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันในช่วงก่อนสงคราม ผู้หญิงไทยซึ่งเป็นชาวบ้านนิยมนุ่งโจงกระเบนในชีวิตประจำวัน เพราะทำงานสะดวก โดยเฉพาะสตรีสูงอายุเคยชินนุ่งโจงกระเบนแล้วแต่ถึงช่วงสงครามรัฐบาลไทยได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมต่างชาติ ได้ออกประกาศให้ผู้หญิงเลิกนุ่งโจงกระเบนไปนุ่งผ้าถุงแทน เวลาออกจากบ้านต้องนุ่งผ้าถุง เพื่อเป็นผู้มีอนามัยดี มีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ตัวละครจึงต้องปรับตัวยอมรับทำตามกำหนดของรัฐบาล แต่งเสื้อผ้าให้ถูกต้องเมื่อออกจากบ้านเพื่อให้เข้ากับสังคม ดังนั้น จึงได้เห็นว่าตัวละครหญิงทุกคนมีการปรับตัวด้านการแต่งเสื้อผ้า ดังตัวอย่างในละครโทรทัศน์ *สี่แผ่นดิน* ได้กล่าวถึง คุณเชยสวมผ้าถุงไปเยี่ยมแม่พลอย เมื่อถึงหน้าประตูบ้านแม่พลอย แม่พลอยได้เห็นคุณเชยกำลังถอดผ้าถุงอยู่ ตกใจมากร้องบอกคุณช้อยอย่าถอดแต่แม่พลอยไม่รู้ว่าคุณช้อยได้นุ่งโจงกระเบนไว้ข้างใน

แม่พลอย : แม่ช้อย อย่า ตายแล้ว แม่ช้อย อ้าว ฮา ๆ ๆ ตายแล้ว
แม่ช้อย : แม่พลอย มาอยู่ตรงนี้เอง แม่พลอยเป็นอะไรไปล่ะ
หัวเราะจนน้ำตาไหล แม่พลอย นี่ แม่พลอยเป็นอะไร
หัวเราะอยู่ได้คนเดียว โอ เป็นไปแล้วหรอ
แม่พลอย : เปล่า ฉันเห็น ฉันนึก ฉันนึกว่าช้อยเป็นบ้าแล้วซิ
แม่ช้อย : อ้าว แล้วกัน มาหาดี ๆ บอกว่าเป็นบ้า.....
แม่พลอย : ฮ้า ๆ ๆ ๆ เปล่า ฉันไม่ได้เป็นอะไรหรอก ฉันไม่ได้
เป็นอะไรจริง ๆ ช้อย ก็ฉันมองเห็นช้อยนะ ยืนถอดผ้าถุง
อยู่ที่หน้าตึกนี่ ฮ้า ๆ ฉันก็ตกใจนึกว่าช้อยเป็นบ้าไปแล้ว
มาแก้ผ้ากลางแจ้ง แล้วพอเห็นโจงข้างในฉันก็เลยหัวเราะ

(สี่แผ่นดิน 2546 ตอนที่ 159)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้หญิงต้องเลิกนุ่งโจงกระเบนไปนุ่งผ้าถุงในช่วงเวลาออกจากบ้าน ตัวละครบางตัวไม่เคยชินกับการนุ่งผ้าถุงแต่ก็ต้องทำตามนโยบายรัฐบาล ตัวละครจึงปรับเปลี่ยนการแต่งกายโดยยอมใส่ผ้าถุงแต่ยังคงนุ่งโจงกระเบนตามที่ตนเคยชินไว้ด้านในด้วย จึงเป็นการปรับตัวที่ผสมผสานระหว่างความต้องการของรัฐบาลและตนเอง

2) เครื่องประดับ

เครื่องประดับ เป็นสิ่งของที่ใช้เสริมเติมแต่งร่างกายเพิ่มเติมจากเสื้อผ้าที่สวมใส่ โดยทำให้รูปแบบการแต่งตัวมีลักษณะที่เปลี่ยนไป และเป็นเครื่องใช้สำหรับตกแต่งกายเพื่อความสวยงาม แต่ในช่วงสงคราม การสวมหมวกไม่ใช่เป็นเครื่องประดับศีรษะอย่างเดียวเท่านั้น ยังได้ให้ความหมายว่านำชาติไปสู่ความเจริญ จึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการเมืองผู้หญิงในช่วงก่อนสงครามไม่เคยสวมหมวกในชีวิตประจำวัน แม้กระทั่งสตรีที่ใช้ชีวิตในวังก็ไม่ได้สวมหมวกมีแต่เวลาไปธุระใช้ร่มกันแดดเนื่องจากสงคราม รัฐบาลได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมต่างชาติ จึงออกประกาศนโยบายให้ประชาชนทุกคนสวมหมวกเวลาออกจากบ้าน เพื่อนำชาติไปสู่ความเจริญ ดังนั้น ตัวละครในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงต้องมีการปรับตัวด้านการใช้เครื่องประดับโดยทำตามกำหนดของรัฐบาล ดังตัวอย่างในละครโทรทัศน์ *สี่แผ่นดิน* ได้กล่าวถึง คุณเชยทำตามกำหนดของรัฐบาลไทยโดยสวมหมวกมาเยี่ยมแม่พลอย

แม่พลอย : คุณเชย แหม นี่คุณเชยแต่งฝรั่งแล้วดูแปลกไป
ฉันจำแนกไม่ได้ทีเดียว
คุณเชย : นั้นน่ะสิ แม่พลอย ฉันก็ออกจากบ้านไปไหนไม่ได้
มาหลายวันทีเดียว แต่จะทำยังไงได้ล่ะ มันก็ต้อง
ไปไหนมาไหน ทำมาหากิน นั่งอยู่กับบ้านเฉย ๆ
ก็อดตาย ท่านบอกให้ฉันใส่หมวกฉันก็ต้องใส่
(สี่แผ่นดิน 2546 ตอนที่ 159)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า เนื่องจากสงคราม รัฐบาลไทยได้กำหนดให้ประชาชนไทยทุกคนสวมหมวกเวลาออกจากบ้าน มิฉะนั้นคุณจะอยู่แต่บ้านเท่านั้นแม้ว่าการสวมหมวกไม่ใช่สิ่งที่คุ้นเคยมาแต่เดิม แต่ในช่วงสงครามการสวมหมวกเป็นเครื่องประดับศีรษะในชีวิตประจำวันของประชาชนไทยทั่วไป ตัวละครจึงต้องปรับตัวตนยอมรับวัฒนธรรมนอกทำตามกำหนดของรัฐบาลและให้ตนเองคุ้นเคยกับเรื่องการสวมหมวก เพื่อความก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศตามแนวคิดของรัฐบาล ตัวละครจึงสามารถแต่งตัวเข้ากับสังคมได้

1.3การปรับตัวด้านมารยาททางสังคม

มารยาททางสังคม หมายถึง กรอบหรือระเบียบแบบแผนที่ควรประพฤติหรือควรละเว้นในส่วนที่เกี่ยวกับผู้อื่น รวมทั้งชุมชนหรือคนหมู่มาก เป็นพฤติกรรมที่บุคคลกระทำ เพื่อแสดงความเรียบร้อยและแสดงความเคารพให้ผู้อื่น วัฒนธรรมของประเทศไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้รับอิทธิพลจากชาวต่างชาติ เช่น ในด้านการทักทายใช้คำทักทายว่า “สวัสดี” เป็นคำทักทายกลาง และเลิกกินหมาก เป็นต้น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ตัวละครจึงต้องมีการปรับตัวด้านมารยาททางสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การทักทาย

การทักทาย เป็นธรรมเนียมของมนุษย์หลายชาติหลายภาษา โดยเฉพาะคนไทยซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ผูกมิตรกับคนอื่นได้ง่าย ในช่วงก่อนสงคราม ตัวละครได้ใช้คำพูด “ไปไหน”“กินข้าวหรือยัง” ทักทายในเวลาพบกันหรือลาจากกัน แต่เนื่องจากสงคราม สังคมไทยได้เกิดภาษาใหม่หลายคำ โดยเฉพาะคำทักทาย เช่น “สวัสดี” เป็นคำทักทายทางการ ตัวละครจึงต้องปรับตัวด้านการใช้คำทักทายเวลาพบกันหรือลาจาก ดัง

ตัวอย่างในละครโทรทัศน์ *คู่กรรม* ได้กล่าวถึง แม่วันบอกสารวัตรในก่อนประกาศของรัฐบาล พวกเขาใช้คำทักทาย “ทานข้าวหรือยัง” หรือ “ไปไหน” ไม่เคยใช้คำ “สวัสดี” ทักทายกัน แล้วแม่อรได้พยามยามพูดคำทักทายสวัสดีกับพวกเขาเมื่อขอลา

แม่วัน : นี่ พวกเรานะนะ เคยพูดคำว่า กินข้าวหรือยัง ไปไหน
แกงอะไรจะให้มาพูดว่า สวัสดี ๆ เนี่ย ชอบกล..
สารวัตร องอาจ : แต่ชาติอื่น ๆเนี่ย เขาก็มีคำทักทายกันหมดแล้วนะ
เหลือแต่ชาติเราเท่านั้นแหละ เอ จะใช้คำว่าคมบังวะ.....
แม่อร : เออ... กำนันจ๊ะ พี่วัน ฉันขอตัวกลับก่อนนะ คือว่า
ไม่ค่อยสบายน่ะจ๊ะ สะ...สะ...สวัสดี

(คู่กรรม 2556 : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ในช่วงก่อนสงคราม สังคมไทยยังไม่มีคำทักทายทางการของชาติตน ตัวละครใช้คำพูด “ไปไหน”“กินข้าวหรือยัง” ทักทายกัน เนื่องจากสงคราม รัฐบาลไทยได้เห็นชาติอื่นมีคำทายทางการของชาติตน แล้วจึงรับอิทธิพลวัฒนธรรมของชาวต่างชาติโดยกำหนดคำสวัสดีเป็นคำทักทายทางการของชาติ ตัวละครจึงต้องใช้คำสวัสดีทักทายในเวลาพบกันหรือลาจาก แม้ว่าตัวละครยังไม่เคยชินพูดคำทักทายสวัสดีหรือพูดไม่คล่องแคล่ว แต่ตัวละครก็ยอมรับปรับตัวทำตามกำหนดของรัฐบาลใช้คำทักทายสวัสดีในทุกครั้งที่พบหรือจากลากับคนในสังคม จนกระทั่งเคยชินกับการใช้ภาษาใหม่กับคนในสังคมและพูดได้คล่องแคล่ว

2) เลิกกินหมาก

การกินหมากเป็นประเพณีที่สำคัญของคนไทยในอดีต เป็นความสัมพันธ์อันดี ไมตรีจิตระหว่างบุคคล เป็นกิจกรรมที่แฝงอยู่ในชีวิตประจำวันของคนไทยในอดีต เนื่องจากสงคราม รัฐบาลไทยได้เห็นวัฒนธรรมทางมารยาทซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามของชาติอื่น จึงออกประกาศให้ประชาชนไทยเลิกรับประทานหมาก เพราะว่าการรับประทานหมากทำให้ฟันดำ ไม่ขาวอย่างชาวต่างชาติ ทำให้ดูไม่สวยงาม ตัวละครจึงต้องปรับตัวเลิกรับประทาน ดังตัวอย่างในละครโทรทัศน์ *คู่กรรม* ได้กล่าวถึง กำนันกำลังบอกชาวบ้านว่า รัฐบาลไทยประกาศให้เลิกรับประทานหมากและเลิกปลูกหมากปลูกพลูในสวน ถ้ารัฐบาลรู้ว่าใครยังปลูกหมากปลูกพลูในสวนอยู่ จะถูกจับตัวไปปรับ

กำนัน: เรื่องใหญ่ใจความก็มีอยู่ว่าการที่รัฐบาลเขาประกาศให้
พวกเราเลิกกินหมากจะเอาจริงแล้วนะ จะไปสำรวจ
ตามบ้านว่าสวนใครยังปลูกหมากปลูกพลูอยู่หรือเปล่า
ถ้าปลูกอยู่ถือว่าเป็นความผิด เขาจะจับตัวไปปรับ
แม่อร: หะ ตายแล้ว อย่างนี้บ้านเราไม่ถูกปรับเป็นหมื่นเลยหรอแม่อัง

(คู่กรรม 2556: ตอนที่ 5)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ตัวละครในช่วงก่อนสงครามนิยมกินหมาก ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้ปลูกหมากปลูกพลูเพื่อตนเองกินและขายแล้วเลี้ยงครอบครัว แต่เนื่องจากสงคราม รัฐบาลไทยได้เห็นความดีงามของชาวต่างชาติ ซึ่งฟันของชาวต่างชาติเป็นสีขาว รัฐบาลไทยจึงถือว่าการกินหมากเป็นสิ่งที่แสดงถึงความ

ล้าหลังทางวัฒนธรรมจึงประกาศนโยบายให้คนไทยเลิกกินหมากห้ามปลูกหมากและค้าขายหมาก มิฉะนั้นจะถูกตำรวจจับไปปรับ ดังนั้น ตัวละครจึงต้องปรับตัวยอมรับสภาพความจริงและทำตามกำหนดของรัฐบาลไทยเพื่อทันกับความก้าวหน้าของสังคม

2. การปรับตัวภายในของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

การปรับตัวภายใน คือการปรับตัวที่สังเกตเห็นได้ยาก เป็นการปรับปรุงแก้ไขที่สามารถทำได้ยากกว่าการปรับตัวภายนอก ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สังคมไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตัวละครจึงต้องปรับตัวด้านความคิดและจิตใจของตน เพื่อดำรงชีวิตต่อไปได้ในช่วงสงคราม ตัวละครมีการปรับตัวด้านความคิดและจิตใจ ดังนี้

1) การไม่ยอมรับชาวต่างชาติ

เนื่องจากสงคราม ชาวต่างชาติเข้ามาประเทศไทย ตัวละครจึงคิดว่าชาวต่างชาติเป็นคนที่นำสงครามเข้ามาประเทศไทยและสร้างความเดือดร้อนให้ชาวไทย ดังนั้น ตัวละครจึงมีการปรับตัวในด้านความคิดที่ไม่ยอมรับชาวต่างชาติ ดังตัวอย่างในละครโทรทัศน์ไทย *คู่กรรม* ได้กล่าวถึง หมอโยชิซึ่งเป็นครูภาษาญี่ปุ่นของอังศุมาลิงในช่วงก่อนสงคราม แต่เมื่อเกิดสงครามหมอโยชิได้ประกาศตนเองเป็นทหารของกองทัพญี่ปุน จึงทำให้อังศุมาลินเสียใจจนเกลียดเขาต่อมา หมอโยชิมาบ้านอังศุมาลินเพื่อชวนอังศุมาลินเป็นล่ามสื่อสาร แต่อังสุมาลินปฏิเสธเขาและบอกว่าภาษาที่เขาสอนลืมไปหมดแล้ว

หมอโยชิ : อังศุมาลิน แม่อยู่ไหม
อังศุมาลิน : อยู่
หมอโยชิ : ผมมีธุระกับแม่คุณ ไม่ได้เรียนมาหลายวันลืมที่ผมสอนหมดแล้วหรอ (ภาษาญี่ปุ่น) หมอมีธุระจะพบกับคุณแม่ของอังหน่อย คราวนี้เข้าใจหรือยัง
อังศุมาลิน :เชิญค่ะ..... ดิฉันไม่ทำค่ะ และภาษาอะไรดิฉันก็ลืมไปหมดแล้ว คงจะเป็นล่ามหรือแปลให้ใครไม่ได้

(คู่กรรม 2556 : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวต่างชาติต้องการความช่วยเหลือด้านภาษา แต่มีตัวละครบางกลุ่มไม่อยากร่วมทำงานกับพวกเขา ถึงแม้ว่าจะเป็นเพื่อนมิตรหรือครูที่เคารพในช่วงก่อนสงคราม แต่ถ้าชาวต่างชาติได้สร้างความเดือดร้อนให้กับตัวละคร ตัวละครจึงปรับความคิดของตนเองจากที่เคยยอมรับชาวต่างชาติเป็นเพื่อนกลายเป็นความรู้สึกเกลียดและต่อต้าน เพื่อปกป้องและช่วยเหลือประเทศชาติของตน

2) การทำจิตใจให้เข้มแข็ง

จิตใจเข้มแข็ง หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวได้ดีต่อความเครียด อาการเจ็บปวด ความทุกข์ และโศกนาฏกรรมต่าง ๆ ในชีวิต เนื่องจากสงครามตัวละครอยู่สภาพเดือดร้อนใช้ชีวิตยากลำบากและมีความทุกข์ ตัวละครจึงต้องปรับตัวทำให้จิตใจเข้มแข็ง เพื่อดำรงชีวิตต่อไปได้ในช่วงสงครามดังตัวอย่างในละครโทรทัศน์ *สี่แผ่นดิน* ได้กล่าวถึง เมื่อตาอั้นมาหาแม่พลอย แม่พลอยได้บอกตาอั้นว่ากำลังอ่านจดหมายของตาอ๊อดที่เขียนมาตั้งนานแล้วอยู่ เพราะอ่านจดหมายที่ตาอ๊อดเขียนมาก็เหมือนตาอ๊อดนั่งอยู่ใกล้ตัวเอง ทำให้หายคิดถึงไปได้

แม่พลอย : แม่อ่านจดหมายตาอ๊อดนะ
ตาอั้น :แล้วก็นั่งร้องไห้คิดถึงลูก
แม่พลอย : หือ ก็ร้องไห้ แล้วก็หัวเราะ ตาอ๊อดทำให้แม่เศร้าอยู่ไม่ได้นาน
หรอก นี่ก็เขียนอะไรมา ให้หัวเราะกันแต่อยู่เสมอ ๆ
จดหมายของตาอ๊อดเขียนมาตั้งนานแล้ว ตั้งแต่ไปถึงใหม่ ๆ
ตาอั้น :แต่คุณแม่ก็ยังเอามาอ่านอีก
แม่พลอย :ก็เมื่อแม่อ่านแล้ว ทำให้รู้สึกว่าเหมือนมีตาอ๊อดมานั่งอยู่
ใกล้ ๆ มานั่งคุยกับแม่ ก็ทำให้หายคิดถึงไปได้
(สี่แผ่นดิน 2546 ตอนที่ 152)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า เนื่องจากสงคราม สมาชิกครอบครัวของตัวละครบางคนจะกลับบ้านยากหรือกลับบ้านไม่ได้ เมื่อตัวละครคิดถึงลูกของตนเองจึงต้องพยายามอดทนความคิดถึงหรือพยายามหาวิธีที่หายคิดถึงได้พยามยามทำตัวให้ตนเองมีจิตใจเข้มแข็งมากขึ้นในช่วงเวลาที่ลูกของตัวเองกลับบ้านไม่ได้ ตัวละครจึงต้องปรับตัวยอมรับสภาพความจริงและทำให้จิตใจตัวเองเข้มแข็งมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อวิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การปรับตัวของตัวละครในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 มี 2 ด้านใหญ่ ได้แก่ การปรับตัวภายนอกกับการปรับตัวภายใน การปรับตัวภายนอก เป็นการปรับตัวด้านที่อยู่อาศัย ด้านการแต่งกาย และด้านมารยาททางสังคม และการปรับตัวภายใน เป็นการปรับตัวด้านความคิดและจิตใจ โดยมีปัจจัยที่ทำให้ตัวละครต้องปรับตัว คือ สงคราม สังคมและสิ่งแวดล้อมกำลังเปลี่ยนแปลง ตัวละครต้องปรับตัวยอมรับสภาพความจริงและทำตามกำหนดของรัฐบาล เพื่อดำรงชีวิตต่อไปได้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สอดคล้องกับแนวคิดของธันย์ชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542, น. 47) กล่าวว่า สาเหตุของการปรับตัวมาจากตัวเราและสิ่งแวดล้อมในอันที่จะสนองความต้องการเบื้องต้นที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางด้านจิตใจ และความต้องการทางสังคม ส่วนด้านงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ NIU LURONG (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยได้วิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งได้วิเคราะห์การปรับตัวของตัวละครจากละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ แบบย้อนอดีต 5 เรื่อง ทำให้เราเห็นถึงตัวละครหญิงย้อนอดีตได้ปรับตัวทั้งในการใช้ภาษา การใช้ชีวิตและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเนื่องมาจากสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง และยังให้เห็นถึงความแตกต่างกันการใช้ชีวิตระหว่างอดีตกับปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาภาพสะท้อนปัญหาของครอบครัวไทยช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในละครโทรทัศน์ไทย
2. ควรศึกษาอิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นฉากหลังที่มีต่อผู้ชม

การอ้างอิง

ธันย์ชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. (2542). การศึกษากรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ม.ล. พันธุ์เทวนพ เทวกุล. (ผู้ผลิตรายการ). (2546 ตุลาคม 17). สี่แผ่นดิน [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: สถานีโทรทัศน์ช่องโมเดิร์นไนท์ทีวี.

ศรีคำรุ้ง โปรดักชั่น.(ผู้ผลิตรายการ). (2558 มกราคม 27). แหวนทองเหลือง [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: สถานีโทรทัศน์ช่อง 8.

เอ็กแซ็กท์ - ซีเนริโอ. (ผู้ผลิตรายการ). (2556 มกราคม 28). คู่กรรม. [รายการโทรทัศน์]. กรุงเทพฯ: สถานีโทรทัศน์ช่อง 3.

NIU LURONG. (2562). การวิเคราะห์ตัวละครหญิงย้อนอดีตในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย. ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.